

Εδαφικές υποχωρήσεις λόγω υπεράντλησης των υπόγειων υδροφόρων στη λεκάνη της Δυτικής Θεσσαλίας. Η διαχρονική εξέλιξη και οι επιπτώσεις τους στο ανθρωπογενές περιβάλλον.

Ρόζος Δ., Λουπασάκης Κ., Σίδερη Δ.

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Μηχ. Μεταλλείων - Μεταλλουργών, Τομέας Γεωλογικών Επιστημών, Εργαστήριο Τεχνικής Γεωλογίας και Υδρογεωλογίας, Ηρώων Πολυτεχνείου 9, 157 80 Πολυτεχνειούπολη Ζωγράφου, Αθήνα, Ελλάδα

Στην περιοχή της Δυτικής Θεσσαλίας έχει παρατηρηθεί σημαντική πτώση της στάθμης των υπόγειων υδάτων, εξαιτίας της ανόρυξης μεγάλου αριθμού υδρογεωτρήσεων. Από τη δεκαετία του 1980 το σύνολο των υπόγειων υδροφόρων, εκτός από τις περιοχές των Τρικάλων και της Καλαμπάκας, βρίσκεται κάτω από καθεστώς υπερεκμετάλλευσης. Η υπεράντληση των υπόγειων νερών και η μεγάλη ταπείνωση της στάθμης των υδροφόρων οριζόντων δεν επιτρέπουν την αναπλήρωση των υπόγειων υδατικών αποθεμάτων και έχουν ιδιαίτερες επιπτώσεις στο φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον. Χαρακτηριστικό φαινόμενο, συνέπεια των υπεραντλήσεων, είναι η εκδήλωση εδαφικών υποχωρήσεων.

Οι εδαφικές υποχωρήσεις λόγω της υπεράντλησης των υπόγειων υδάτων έγιναν αρχικά αισθητές στην Ανατολική Θεσσαλία από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Ενδεικτικά αναφέρονται οι περιοχές της Κάρλας, του Στεφανοβικίου, της Μέλισσας, του Ριζόμυλου κ.α. Στη Δυτική Θεσσαλία τα φαινόμενα αυτά πρωτοεμφανίστηκαν το 2001 πλήττοντας τις πόλεις των Φαρσάλων και του Σταυρού. Στην περίπτωση των Φαρσάλων οι διαρρήξεις εκδηλώθηκαν εντός του αστικού ιστού προκαλώντας ζημιές με τη μορφή εφελκυστικών ρωγμών σε δρόμους, αλλά και σε οικίες. Οι διαρρήξεις αυτές οφείλονται στις εντατικές υπεραντλήσεις στον κάμπο κατάντι των Φαρσάλων και είχαν σαν πρώτο αποτέλεσμα τη διακοπή της λειτουργίας των πηγών του Απιδανού, πριν ακόμα εκδηλωθούν τα φαινόμενα των εδαφικών υποχωρήσεων. Το φαινόμενο των εδαφικών υποχωρήσεων πλήττει τα τελευταία χρόνια και άλλες περιοχές του Δυτικού Θεσσαλικού κάμπου, όπως τα χωριά Άγιος Γεώργιος, Ανωχώρι και Κατωχώρι, με συνεχώς εντεινόμενο ρυθμό.

Συμπερασματικά, η ανόρυξη χιλιάδων γεωτρήσεων στο Θεσσαλικό κάμπο και η αλόγιστη χρήση των υπογείων υδάτων οδηγούν στη δημιουργία ιδιαίτερου προβληματισμού σε σχέση με το μελλοντικό περιβαλλοντικό, κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπό τους στη συγκεκριμένη περιοχή. Για το λόγο αυτό η μελέτη του φαινομένου των εδαφικών υποχωρήσεων, καθώς και η συσχέτισή του με το υδρογεωλογικό καθεστώς της λεκάνης της δυτικής Θεσσαλίας, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και κρίνεται επιτακτική.